

Perheen sisäinen adoptio – kuinka käytännössä edetään?

Tällä sivulla annetaan ensin yleisiä ohjeita perheen sisäisen adoption kanssa etenemisestä ja lopussa summataan tämänhetkistä (kesäkuu 2009) tietoa eri paikkakuntien tilanteista ja käytännöistä. Mikäli omaa paikkakuntaasi ei löydy listasta tai tilanne on siellä tietojesi mukaan muuttunut, tai mikäli löydät näistä tiedoista muita mahdollisia virheitä, ota yhteyttä: anna.moring@helsinki.fi.

sisällys:

Yleistä

Apilaperheet, koti-inseminaatiolla alkunsa saaneet lapset ja sijaissyntytysjärjestelyt

Eronneiden rekisteröityjen pariin siirtymäaika

Paikkakuntakohtaisia tietoja:

Espoo
Helsinki
Joensuu
Kuopio
Oulu
Turku
Vantaa

Yleistä:

- Sisäisen adoption vahvistaa käräjäoikeus lapseksi ottajan hakemuksesta. Tässä yhteydessä tarvitaan aina kunnan sosiaalitoimen lausunto lapsen ja lapseksi ottajan olosuhteista.
- Käytännössä adoptioprosessi käynnistetään ottamalla yhteyttä asuinkunnan sosiaalitoimeen ja ilmoittautumalla adoptioneuvontaan. Tässä yhteydessä kannattaa varmistaa, että virkailija varmasti ymmärtää kyseen olevan perheen sisäisestä adoptiosta, sillä sisäisen adoption osalta ottolapsineuvonta on useimmissa tapauksissa huomattavasti lyhyempi ja helpompi prosessi kuin vieraan lapsen, nk. ulkoisen adoption osalta.
- Adoptioneuvontaa varten täytyy neuvontaa suorittavalle taholle useimmilla paikkakunnilla toimittaa väestörekisteriote/virkatodistus molemmilta puolisoilta sekä lääkärintodistus (T-lomake) adoptoivalta osapuolelta. Lisäksi tarvitaan verotodistukset.
- Adoptioneuvontaa ei voi laittaa alulle ennen kuin lapsi on syntynyt. Ajan sosiaalityöntekijälle voi toki varata jo ennen lapsen syntymää.
- Kunnat voivat halutessaan ostaa adoptioneuvontapalvelunsa Pelastakaa lapset ry:ltä. Maksusitoumus tulee kuitenkin aina omalta asuinkunnalta, joten kaikissa tilanteissa polku alkaa oman kunnan sosiaalitoimesta.
- Parisuhteen ei tarvitse olla rekisteröity ennen lapsen syntymää, mutta parisuhteen rekisteröinti tai avioliitto on välttämätön sisäisen adoption saamiseksi. Käytännössä vähänkin pidempään jatkunut rekisteröity parisuhde katsotaan adoptioprosessissa yhdeksi perheen vakautta osoittavaksi tekijäksi, joten parisuhteen rekisteröimisen viivyttäminen viime tinkaankin ei ole järkevää.
- Adoptioneuvontaan liittyvää juridisten esteiden tutkimista ei voida suorittaa ennen kuin isyyys on selvitetty tai isyyden selvittäminen on keskeytetty tai kielletty lastenvalvojan luona.

Sosiaalitoimesta osataan neuvoa oikea etenemisjärjestys, mutta aika lastenvalvojalle isyyden selvitystä varten kannattaa varata mahdollisimman pian lapsen syntymän jälkeen.

- Adoptiota ei voida vahvistaa ilman lapsen suostumusta, jos lapsi on täyttänyt 12 vuotta. Myös tätä nuoremman lapsen näkemys huomioidaan, mikäli hänen katsotaan olevan kyllin kypsä ottamaan kantaa asiaan.
- Adoptioprosessissa on kuultava lapsen vanhempia sekä tämän huoltajia ja/tai holhoojia.
- Käräjäoikeus ratkaisee asian olosuhdeselvityksen huomioon ottaen sen mukaisesti, mitä se pitää lapsen etuna.
- Käräjäoikeuden päätöksestä voi valittaa hovioikeuteen ja hovioikeuden ratkaisusta hakea valituslupaa korkeimpaan oikeuteen.
- Adoptioprosessin aikana voi hakea sosiaaliselle vanhemmalle lapsen oheishuoltajuutta, ja oheishuoltajuuspäätös tulee useimmilta käräjäoikeuksilta nopeammin kuin adoptioprosessi etenee.
- Adoption kuluja ei tällä hetkellä voida vielä tarkkaan arvioida, ne saattavat vaihdella myös paikkakuntaakohtaisesti riippuen kunkin paikkakunnan käytännöistä. Kuitenkin kyseeseen tulevat korkeintaan erilaiset lupa- ja päätösmaksut, joten arviolta adoptioprosessin kokonaiskustannukset jäänevät joka tapauksessa alle 500 €n. Sosiaalityöntekijä osaa myös antaa arvion kustannuksista.

Apilaperheet, koti-inseminaatiolla alkunsa saaneet lapset ja sijaissyntytjärjestelyt

- Lapsella voi Suomessa olla korkeintaan kaksi juridista vanhempaa. Sisäinen adoptio voidaan toteuttaa käytännössä vain, jos lapselle ei ole vahvistettu toista juridista vanhempaa tai jos toinen vanhempi on valmis luopumaan vanhemmuudestaan.
- Antaessaan suostumuksen sisäiseen adoptioon toinen biologinen tai juridinen vanhempi luopuu kaikista juridisista velvollisuuksistaan ja oikeuksistaan suhteessa lapseen (mm. elatusvelvollisuus, tapaamisoikeus ja perintöoikeus). Sisäisen adoption tapahduttua lapsen oikeudellinen sukulaisuussuhde aiempaan vanhempaansa sekä tämän sukuun katkeaa. Biologisen isän osalta isyyskannetta ei enää voida ajaa eikä isyyttä vahvistaa, ei edes myöhemmin lapsen itsensä aloitteesta.
- Sosiaalisiin siteisiin vanhemmuudesta luopuvaan henkilöön adoptiolla ei luonnollisestikaan ole vaikutusta elleivät osapuolet niin tahdo. Lapsi voi tavata biologista vanhempaansa säännöllisesti, tämä voi halutessaan osallistua lapsen elatukseen ja perinnön voi jättää lapselle testamentilla.
- Koti-inseminaatiolla naisparille hankitun lapsen osalta, jos lapsen isyyttä ei ole virallisesti selvitetty, prosessin kulku ei tätä kirjoitettaessa ole tiedossa. Helpoimmin asia etenee kuitenkin näissäkin tapauksissa, mikäli luovuttaja on valmis antamaan adoptiolle virallisesti suostumuksensa.
- Kolmen, neljän tai useamman vanhemman nk. apilaperheissä on syytä jo ennen lapsen alkuun saattamista miettiä, miten juridinen vanhemmuus halutaan ratkaista. Samalla kannattaa muistaa, ettei sitovia sopimuksia asiasta ole mahdollista tehdä ennen lapsen syntymää.

- Mikäli lapsen juridisen äidin avio- tai rekisteröity puoliso on sisäisesti adoptoinut lapsen eikä isyyttä ole ennen adoptiopäätöstä tunnustettu, biologisen isän isyyttä ei enää voida vahvistaa. Biologinen isä voi tällöin tulla lapsen vanhemmaksi vain äidin ja tämän puolison suostumuksella adoption kautta – jolloin lapsen juridiset vanhemmuussuhteet äitiin ja tämän puolisoon sekä näiden sukuihin puolestaan katkeavat. Mahdollisuutta kolmeen tai useampaan juridiseen vanhempaan ei siis Suomessa nykytilanteessa ole, edes erityisjärjestelyjen kautta.
- Lapsen synnyttäneestä naisesta tulee Suomessa automaattisesti lapsen juridinen vanhempi. Jos siis miesparin toinen osapuoli haluaa adoptoida kumppaninsa lapsen, synnyttäjän suostumus tarvitaan aina, eikä nainen voi sitä lain mukaan antaa ennen kuin on ”riittävästi toipunut synnytyksestä”, aikaisintaan kun synnytyksestä on kulunut kahdeksan viikkoa.

Eronneiden rekisteröityjen parien siirtymäaika

- Lakiin sisällytettiin siirtymäaika, jonka kuluessa ennen lain voimaantuloa purkautuneen rekisteröidyn parisuhteen osapuolet voivat vielä hakea puolisonsa lapsen adoptiota.
- Siirtymäajan puitteissa adoptointi edellyttää, että adoptoiva osapuoli on ollut rekisteröidyssä parisuhteessa lapsen juridisen vanhemman kanssa ja että rekisteröity parisuhde on purkautunut ennen lain voimaantuloa (1.9.2009)
- Siirtymäaika on kolme vuotta lain voimaantulosta. Se päättyy 31.8.2012, jolloin hakemuksen lausuntoineen on oltava perillä käräjäoikeudessa, eli adoptioeuvonta tulee olla tuolloin jo läpikäyty ja lausunto kirjoitettu.
- Siirtymäaika koskee **vain niitä pareja, joiden ero on astunut voimaan ennen lain voimaantuloa**. Jos siis olette nyt eroamassa eikä ero ehdi astua voimaan ennen 1.9.2009, mutta haluatte silti edetä adoptioprosessissa, pitää adoptio hoitaa valmiiksi ennen eron lopullista voimaantuloa.

Paikkakuntaakohtaisia tietoja

(Tiedot on kerätty yksittäisiltä perheiltä ja eri paikkakuntien paikallisilta sateenkaariperheaktiiveilta saatujen tiedonmurujen pohjalta, kiitos heille aktiivisuudesta! Kuntien menettelytapamuutokset tai moninaisista viranomaiskäytännöistä johtuvat väärinymmärrykset sekä virheet alla olevassa listassa ovat kuitenkin mahdollisia – tämänhetkinen asiain tila kannattaa aina tarkistaa sosiaalitoimesta ja oma aloitekyky on tässä yhteydessä erinomainen ase. Myöskään viranomaisia ei aina kannata näissä asioissa uskoa ensi kuulemalta, heillä voi myös olla virheellistä tietoa tai väärä käsitys prosessin kulusta. Korjaukset tai lisäykset luettelon tietoihin voi lähettää osoitteeseen anna.moring@helsinki.fi)

Ankkurit:

Espoo
Helsinki
Joensuu
Kuopio
Oulu
Turku

Vantaa

Espoo: Kaupungin sosiaalitoimi hoitaa adoptioneuvonnan, mutta jos jonoja kertyy, saattavat ostaa osan palveluista Pelastakaa Lapsilta. Yhteys kaupungin sosiaalitoimeen.

Helsinki: Kaupungin sosiaalitoimi hoitaa adoptioneuvonnan. Prosessin kulku on tätä kirjoitettaessa neuvottelun alla, mutta vaikuttaa järkevästi mitoitetulta perheiden tarpeisiin nähden. Yhteys kaupungin sosiaalitoimeen (Vanessa Holmström 09-310 43436 tai Annastina Fors 09-310 43179), sieltä lähetetään esitietolomakkeet täytettäväksi ja jono muodostetaan lomakkeiden saapumisjärjestyksessä. Käytännössä aikoja saa syksyille 2009.

Joensuu: Kunta ostaa adoptiopalvelut Pelastakaa Lapset ry:ltä. Yhteys kunnan sosiaalitoimeen.

Kuopio: Kaupungin sosiaalitoimi hoitaa adoptioneuvonnan. Yhteys sosiaalitoimeen. Ilmeisesti sosiaalitoimi on organisaatiomuutoksen keskellä ja ruuhkainen, sitkeyttä tarvitaan.

Oulu: Kaupunki ostaa adoptioneuvonnan Pelastakaa lapset ry:ltä. PeLalle joonon ilmoitaudutaan täyttämällä ja palauttamalla heidän esitietolomakkeensa liitteineen. Lomakkeita voi tilata PeLasta sisäisiä adoptioita hoitavalta Anja Miettuselta (040-840 5640).

Turku: Tilanne epäselvä. Kaupunki yrittänee hoitaa itse adoptioneuvonnan, mutta resurssitilanne on huono. Kysyneille vastattu, että ottolapsineuvontaan on noin vuoden mittainen jono. Yhteys sosiaalitoimeen.

Vantaa: Yhteys kunnan sosiaalitoimeen. Aikoja saa aikaisintaan syksyille 2009.

Lakeja ja linkkejä:

Laki lapseksiottamisesta: <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1985/19850153>

Laki rekisteröidystä parisuhteesta: <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2001/20010950>

Setan tiedote sisäisestä adoptiosta: <http://www.seta.fi/index.php?k=16908>